

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Bestuursakkoord A(mersfoort tot Z(eist))	TELEFOONNUMMER	+31639778426
		E-MAILADRES	christiaan.van.zanten@provincie-utrecht.nl
DATUM	18-06-2024		
DOCUMENTNUMMER	UTSP-549766647-13300	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Christiaan van Zanten	TEAM	SRO
		PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen
BIJLAGEN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bestuursovereenkomst Gebiedssamenwerking A(mersfoort) tot (Zeist) 2. Bijlage 1 Aanleiding, historie en overwegingen 3. Bijlage 2 Concrete Projecten 4. Bijlage 3 Governance		

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Onder de noemer A(mersfoort) tot Z(eist) werken diverse overheidspartijen samen aan afstemming van de ruimtelijke opgaven in dit gebied. Deze partners hebben een bestuursakkoord gesloten. In dit bestuursakkoord staat de intentie om gezamenlijk te werken aan opgaven in het gebied, dat wordt toegewerkt naar een gezamenlijk gebiedsperspectief en hoe partijen hiernaar toe werken. Het gezamenlijk doel is te komen tot een toekomstbestendige en duurzame inrichting van de Utrechtse Heuvelrug tussen Amersfoort en Zeist, die ruimte biedt voor een goede fysieke leefomgeving voor de mens en de flora en fauna op basis van een goed functionerend en veerkrachtig bodem- en watersysteem. Een gebied waarbinnen ruimte wordt geboden aan de ontwikkeling en vernieuwing van woon- en werkgebieden (waaronder Defensie) en recreatie, en waarbij de huidige gebiedswaarden geborgd blijven of versterkt worden.

Het bestuursakkoord bevat een bepaling over 'concrete projecten' die als een gegeven worden beschouwd voor het gebiedsperspectief. Daar zijn bijvoorbeeld projecten van Defensie (Logistiek Centrum Soesterberg, Technology Centre Land Leusden, revitalisering Bernhardkazerne en komst van het 45e Pantserinfanteriebataljon en 434 Herstelpeloton naar Soesterberg). Deze projecten van Defensie passen grotendeels binnen bestaande omgevingsplannen en hebben relatief beperkte impact.

Inleiding:

Op 4 juni 2024 hebben wij besloten om het bestuursakkoord Gebiedssamenwerking A(mersfoort) tot (Zeist) (hierna: bestuursakkoord) aan te gaan. Op 17 juni 2024 is de bestuursovereenkomst door alle partijen getekend en is deze in werking getreden. Hierbij sturen wij u het bestuursakkoord ter informatie toe.

Met vaststelling van dit bestuursakkoord werken we samen met de regiopartijen aan een integrale afstemming van de ruimtelijke vraagstukken in deze regio.

Toelichting:

Vershillende betrokken partijen hebben afgelopen jaren geconstateerd dat op het gedeelte van de Utrechtse Heuvelrug tussen Amersfoort, Leusden, Soest en Zeist veel belangen samenkomen in een kwetsbaar en historisch gebied. Dat is in 2019 begonnen met de constatering over de verdroging van de Utrechtse Heuvelrug. In de periode daarna volgt de wens van Defensie om activiteiten op de bestaande kazerneterreinen te intensiveren en het vastgoed te vernieuwen. Hierover is al de Green & Social deal (2021) getekend. De Heuvelrug is daarnaast een belangrijk onderdeel van programma's voor het landelijk gebied.

Alliantieverklaring

Op 31 maart 2023 is door de bestuurders van de Provincie Utrecht, Waterschap Vallei en Veluwe, Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden, gemeente Amersfoort, Leusden, Soest en Zeist en de Staatssecretaris van Defensie een alliantieverklaring getekend onder de noemer A(mersfoort) tot Z(eist) oftewel A tot Z. Het doel van de alliantie is het tot stand brengen van een gebiedsgerichte samenwerking waarbij wordt toegewerkt naar oplossingen voor de verschillende ruimtelijke en maatschappelijke opgaven waarbij de kwaliteiten van het gebied niet verminderen en waar mogelijk verbeteren. In de alliantieverklaring 2023 staat dat wordt toegewerkt naar een samenwerkingsovereenkomst. Deze samenwerking hebben we nu bevestigd en verdiept door middel van het bestuursakkoord.

Afgelopen jaar is gewerkt aan een gebiedskompas (een beschrijving van de bestaande situatie, de kernkwaliteiten van het gebied en het bestaande beleid) en een verkenning van het gebied op lange termijn (2100) door de PARK, bedoeld ter inspiratie. De PARK heeft op basis van deze verkenning ook een advies gegeven.

Deze documenten geven voor dit gebied een goed inzicht in de bestaande situatie, het bestaand beleid en inspirerende denklijnen voor de lange termijn. Tegelijk is de conclusie dat er nog onvoldoende inzicht is hoe de verschillende opgaven en ambities zich tot elkaar verhouden en waar de opgaven en ambities met elkaar knellen. Daarom wordt gezamenlijk een ontwerpend onderzoek gestart.

Ontwerpend onderzoek en gebiedsperspectief

Dit ontwerpend onderzoek is erop gericht om inzichten op te doen én een gemeenschappelijk, integraal gebiedsperspectief op te stellen waarin deze opgaven in onderlinge samenhang worden uitgewerkt. Het gezamenlijk gebiedsperspectief heeft als tijdshorizon tenminste tot 2040 met als stip op de horizon 2050 en doorkijk naar 2100. Het gebiedsperspectief biedt een gedeeld toekomstbeeld wat inzicht geeft in de benodigde en beschikbare ruimte voor de opgaven en welke leidende principes wij gebruiken voor toekomstige inrichting.

Afhankelijk van de inhoud bepaalt iedere gebiedspartner de wijze waarop dit aan diens besluitvormende organen wordt voorgelegd. Dat eindmoment is medio 2025 voorzien.

De gebiedspartners willen samenwerken aan de verschillende ruimtelijke en maatschappelijke opgaven op een wijze die met het oog op de toekomstbestendigheid, de bestaande kwaliteiten en waarden van het gebied beschermt en/of versterkt. Daarbij gaat het om opgaven op onder andere het gebied van:

- Bodem en water
- Drinkwater en afvalwater
- Natuur en ecologie
- Defensie
- Cultuurhistorie en erfgoed
- Wonen en recreatie
- Mobiliteit
- Economie, werk en opleiding
- Energie

De gebiedspartners realiseren zich dat de ruimte schaars is in dit deel van de Utrechtse Heuvelrug en verwachten dat niet alle opgaven opgeteld bij elkaar passen. Dit vraagt om het maken van keuzes.

Het is ons gezamenlijk doel te komen tot een toekomstbestendige en duurzame inrichting van de Utrechtse Heuvelrug tussen Amersfoort en Zeist, die ruimte biedt voor een goede fysieke leefomgeving voor de mens en de

flora en fauna op basis van een goed functionerend en veerkrachtig bodem- en watersysteem. Een gebied waarbinnen ruimte wordt geboden aan de ontwikkeling en vernieuwing van woon- en werkgebieden (waaronder Defensie) en recreatie, en waarbij de huidige gebiedswaarden geborgd blijven of versterkt worden.

Het gebiedsperspectief krijgt de status van een bestuurlijke afspraak. Het bestaande beleid is daarbij het vertrekpunt. Als uit het ontwerp onderzoek blijkt dat aanvulling of aanpassing van bestaande kaders gewenst is dan wordt dit aan u ter besluitvorming voorgelegd. De inzichten uit het ontwerp onderzoek en het gebiedsperspectief kunnen ook worden benut bij de actualisatie van de Provinciale Omgevingsvisie.

Bestuursakkoord

In het bestuursakkoord wordt de samenwerking om te komen tot het gebiedsperspectief vastgelegd. Hierin leggen de gebiedspartners met elkaar vast dat zij middels een ontwerp onderzoek toewerken naar een gezamenlijk gebiedsperspectief waarin de verschillende opgaven in samenhang worden uitgewerkt. Het bestuursakkoord bevat de gezamenlijke doelstellingen, de governance, een verdeelsleutel voor kosten en een grondslag om gezamenlijk opdrachten aan te besteden.

De beoogde doorlooptijd van dit bestuursakkoord is 2 jaar na moment van ondertekening. Afhankelijk van de uitkomsten van het ontwerp onderzoek (gebiedsperspectief) en ontwikkelingen in aanpalende programma's en opgaven en samenleving wordt op dat moment bekeken of en hoe tot een vervolgsamenwerking wordt gekomen.

Het bestuursakkoord bevat een bepaling over 'concrete projecten' die als een gegeven worden beschouwd voor het gebiedsperspectief. Dat zijn bijvoorbeeld al lopende projecten van Defensie (Logistiek Centrum Soesterberg, Technology Centre Land Leusden en revitalisering Bernhardkazerne). Nieuw is de verhuizing van 45e Pantserinfanteriebataljon en 434 Herstelpeloton (hierna 45e) naar Soesterberg. Het is een langer bestaande wens van Defensie om deze eenheid te verhuizen van Havelte naar het midden van het land. Zo is er meer arbeidspotentie om de eenheid te vullen (hetgeen nu niet het geval is) en dit biedt ruimte voor ontwikkelingen in Havelte. Deze eenheid oefent al op de Leuserheide. Deze projecten van Defensie passen grotendeels binnen bestaande omgevingsplannen en hebben relatief beperkte impact.

Dit bestuursakkoord ziet ten aanzien van defensieopgaven alleen op de inpassing van activiteiten waar Defensie nu al zicht op heeft voor het gebied A tot Z. Deze overeenkomst gaat niet over opgaven die worden onderzocht in het kader van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). Over het NPRD bent u middels een Statenbrief d.d. 30 januari 2024 geïnformeerd. Als uit dit NPRD een nationale beleidskeuze voor nut en noodzaak van een nieuwe of geïntensiveerde activiteit worden gemaakt, wordt de inpassing opgepakt binnen de gebiedssamenwerking A-Z en waar mogelijk in het Ontwerp onderzoek en Gebiedsperspectief.

Integraliteit en samenhang met overige programma's:

De opgaven op en nabij de Heuvelrug zijn divers en ingewikkeld. Er speelt daarom veel aan onderzoeken, programma's en processen. De gebiedssamenwerking heeft daarbij geen formele of besluitvormende rol. Er vindt ook geen overdracht van bevoegdheden plaats. Er wordt wel goed samengewerkt en informatie uitgewisseld om een zo compleet mogelijk en realistisch gebiedsperspectief op te leveren. Ontwikkelingen volgen elkaar op dit moment snel op waardoor het wenselijk is om integraal en gebiedsgericht samen te blijven werken om de gebiedskwaliteit en waarden te beschermen en/of te versterken. Het gaat daarbij om onder andere volgende programma's en processen:

- Het Gebiedsonderzoek Spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone, U Ned programmalijn regiopoorten en de Mobiliteitsagenda Regio Amersfoort; In het plan van aanpak voor het Gebiedsonderzoek en voor het Ontwerp onderzoek is een duidelijke afbakening benoemd (zie onderstaand).
- Het programma Groen Groeit Mee gericht op een gebalanceerde ontwikkeling van stad en omliggend buitengebied (overgangsgebied);
- De gebiedsprocessen in het kader van UPLG;
- Het programma Hart van de Heuvelrug;
- De Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug;
- Het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie;
- Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug;

- Opwekking Energie op Rijksgronden (OER). De keuze over plaatsing van windmolens, en uitvoering hiervan, vindt plaats in het kader van OER en hoeft niet te wachten op de uitkomsten van het Ontwerpend Onderzoek.
- Actualisatie(s) van omgevingsvisie(s)

De gebiedssamenwerking A tot Z heeft ten aanzien van de bovenstaande programma's en processen geen formele of besluitvormende rol. Partijen hebben wel de intentie om uitkomsten van het Ontwerpend Onderzoek en het Gebiedsperspectief te benutten als inhoudelijke inbreng vanuit de gebiedssamenwerking.

Gebiedsonderzoek Spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone

In U Ned verband, waarin rijk en regio samenwerken aan de verstedelijkings- en bereikbaarheidsopgaven in de metropoolregio Utrecht-Amersfoort, is gestart met een gebiedsonderzoek voor de spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone. Het gebiedsonderzoek is een verdiepende uitwerking op het Ontwikkelperspectief 2040 voor het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort. Het Ontwikkelperspectief schetst hoe Rijk en regio tot 2040 op een leefbare manier ruimte willen maken voor 165.000 nieuwe woningen en locaties voor 110.000 extra arbeidsplaatsen. Voor de regio Amersfoort betekent dit tot 2040 een groei van 40.000 woningen en 32.000 arbeidsplaatsen. Deze groei kan alleen plaatsvinden als Rijk en regio samen een gebalanceerde strategie voor verstedelijking, bereikbaarheid en leefbaarheid hanteren.

Het gebiedsonderzoek voor de Spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone gaat over de ruimtelijk-programmatische ontwikkeling voor de lange termijn (periode 2030-2040 met doorkijk naar 2050). Het onderzoek levert inzichten en informatie op waarmee rijk, provincie en regio richting kunnen geven aan de vervolgstappen in de duurzame ontwikkeling van en in deze gebieden. Ook wordt beoogd informatie te leveren voor het Adaptief Ontwikkelpad, dat onderdeel is van het NOVEX ontwikkelperspectief Utrecht – Amersfoort. Indien nodig zal besluitvorming hierover in andere trajecten plaatsvinden, bv via omgevingsvisies.

De zoektocht naar ruimte voor wonen en werken in combinatie met mobiliteitsoplossingen vindt primair plaats in de brede spoorzone Amersfoort en daarmee het binnenstedelijk gebied. In de Heuvelrugzone wordt in het gebiedsonderzoek het volgende onderzocht:

- effecten van mogelijke verstedelijkingsrichtingen in de metropoolpoort Amersfoort (2030-2040) op de Heuvelrugzone en (mitigerende) condities voor deze groei zodat de landschappelijke kwaliteiten en natuurlijke systemen worden beschermd en versterkt. Oftewel duurzame ontwikkeling van de Heuvelrugzone als verbindend groengebied tussen Utrecht en Amersfoort.
- de ruimtelijk-programmatische inrichting van de verbindende (mobiliteits)corridor Utrecht-Amersfoort, waaronder regiopoort Zeist-Noord en de verbinding met het dorp Soesterberg inclusief de ruimtelijke inpassing van een mogelijke BRT/HOV verbinding Utrecht Science Park-Amersfoort. Waarbij het uitgangspunt is dat de groencorridors die de noordelijke en zuidelijk Heuvelrug verbinden, worden beschermd.

De Heuvelrugzone, zoals gedefinieerd voor het gebiedsonderzoek, valt deels samen met het gebied A tot Z. Beide processen worden goed op elkaar afgestemd, waar bovengenoemde afbakening uit volgt. Dit zorgt ervoor dat beide processen van elkaar profiteren en elkaar aanvullen.

Financiële consequenties:

In het bestuursakkoord is een financiële verdeelsleutel opgenomen voor de kosten die worden gemaakt voor het opstellen van het gebiedsperspectief (waaronder een ontwerpend onderzoek) en het inhuren van een onafhankelijke procesmanager. Er is een taakstellend budget van €550.000,- opgenomen voor de komende circa 2 jaar, waarvan de provincie 20% bijdraagt. Deze financiële consequenties zijn voor zien in de begroting en passen binnen het werkbudget van het Netwerk Omgevingsgericht Werken.

Vervolgprocedure / voortgang:

Voor het ontwerpend onderzoek wordt een Europese aanbesteding doorlopen voor het selecteren van een marktpartij die het integraal gebiedsperspectief kan opstellen.

Wij vinden het belangrijk dat de Staten meegenomen worden in dit proces. We hebben dit ook in het bestuursakkoord opgenomen. We zullen u hier nader over informeren. We verwachten de eerste tussentijdse bevindingen van het ontwerpend onderzoek eind van dit jaar.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen